

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
"ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ"

Всеукраїнська науково-практична конференція

**«Медіаграмотність: нові технології та інструменти
протидії дезінформації в епоху штучного інтелекту»**

30 жовтня 2025

Національний університет «Одеська юридична академія»

Факультет журналістики

«Медіаграмотність: нові технології та інструменти протидії дезінформації в епоху штучного інтелекту»

Матеріали

Всеукраїнської науково-практичної конференції

(Одеса, Національний університет «Одеська юридична академія»,

30 жовтня 2025 року)

Одеса 2025

Відповідальний за випуск:

Скалацька Олена Віталіївна

– доктор філософських наук, професор, декан факультету журналістики

Національного університету «Одеська юридична академія»

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції [наук. ред. В.Колкутіна, упоряд. Ю.Грушевська]. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2025. 79 с.

Матеріали конференції присвячені визначенню перспективних напрямів досліджень медіаграмотності, журналістики й соціальних комунікацій.

Призначається для науковців і викладачів у галузі соціальних комунікацій, а також аспірантів, студентів і широкого кола читачів.

Матеріали публікуються в авторській редакції.

© Національний університет

«Одеська юридична академія», 2025

ЗМІСТ

Архангельська Марія

МІЖНАРОДНА ПРОБЛЕМАТИКА ВИСВІТЛЕННЯ РОЛІ МОЛДОВИ ЯК
ЛОГІСТИЧНОГО ХАБУ У МЕДІАПРОСТОРІ ПІД ЧАС ВІЙНИ В
УКРАЇНІ..... 7

Агєєва Анна

ГЕНЕРАТИВНИЙ ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ВІЗУАЛЬНІЙ РЕКЛАМІ:
НОВІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ МЕДІА 11

Грушевська Юлія

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ Й МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ЯК ОСНОВНІ
НАВИЧКИ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ СФЕРИ МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ
..... 15

Зачепа Олександра

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У КРИМІНАЛЬНІЙ ЖУРНАЛІСТИЦІ:
ШВИДКІСТЬ, АНАЛІТИКА ТА РИЗИКИ ПОМИЛОК..... 18

Іванов Валерій, Іванова Тетяна, Єфремова Оксана

ІНТЕРАКТИВНИЙ КЕЙС "КОМУНІКАЦІЙНИЙ ДЕТЕКТИВ"
ВИКЛАДАННЯ ТЕМИ "КОМУНІКАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ" ДЛЯ
СТУДЕНТІВ КОМУНІКАЦІЙНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ 22

Колкутіна Вікторія

СТОРИТЕЛІНГ ЯК СОЦІОКОМУНІКАТИВНЕ ЯВИЩЕ 28

Кузьмін Юрій

РОЗВИТОК ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПЕРЕДОВИХ ЕКОНОМІКАХ
СВІТУ 32

Лепетуха Марія

ПРАКТИКИ ПРОТИДІЇ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ В ЦИФРОВОМУ
СЕРЕДОВИЩІ: ФАКТЧЕКІНГ, ВЕРИФІКАЦІЯ ТА КОГНІТИВНА
ГІГІЄНА

Літвінчук Ірина

ТРЕВЕЛ-ЖУРНАЛІСТИКА У СВІТІ ПОСТПРАВДИ: ПЕРЕВІРКА
ФАКТІВ І ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ МЕДІА 38

Зачепа Олександра

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У КРИМІНАЛЬНІЙ ЖУРНАЛІСТИЦІ: ШВИДКІСТЬ, АНАЛІТИКА ТА РИЗИКИ ПОМИЛОК

Розглядається застосування штучного інтелекту у кримінальній журналістиці, зокрема його роль у швидкому зборі та аналізі даних, виявленні закономірностей і підтримці фактчекінгу. Окремо висвітлюються ризики помилок алгоритмів, етичні виклики та необхідність збереження людського контролю над контентом. Підкреслюється важливість балансу між автоматизацією та професійним судженням журналіста для забезпечення достовірності матеріалів і довіри аудиторії.

Ключові слова: штучний інтелект, кримінальна журналістика, аналіз даних, фактчекінг, довіра аудиторії.

The paper examines the application of artificial intelligence in criminal journalism, focusing on its role in rapid data collection and analysis, pattern detection, and support for fact-checking. The risks of algorithmic errors, ethical challenges, and the necessity of maintaining human oversight over content are also highlighted. Emphasis is placed on the importance of balancing automation with professional journalistic judgment to ensure the accuracy of materials and audience trust.

Keywords: artificial intelligence, criminal journalism, data analysis, fact-checking, audience trust.

У сучасному медіапросторі кримінальна журналістика займає особливе місце, адже висвітлює події, що безпосередньо впливають на безпеку суспільства, правове поле та довіру громадян до інститутів влади. Штучний інтелект (ШІ) стає важливим інструментом у роботі журналістів, дозволяючи швидко обробляти великі обсяги інформації, виявляти закономірності та робити прогнози щодо розвитку подій. Застосування ШІ в кримінальній журналістиці відкриває нові можливості, але водночас ставить перед професією низку етичних, методологічних і правових викликів.

Однією з головних переваг використання ШІ є швидкість обробки даних. Журналісти можуть миттєво отримувати доступ до величезних масивів інформації: від офіційних звітів поліції та судових рішень до

соціальних мереж, форумів та інших публічних джерел. Алгоритми автоматично сортують, класифікують і виділяють найважливіші факти, що дозволяє значно скоротити час на підготовку матеріалів та своєчасно реагувати на новини. У кримінальній журналістиці це особливо важливо, адже затримка у висвітленні подій може призвести до втрати доказів або вплинути на громадську думку у критичні моменти.

Другим аспектом є аналітичні можливості ШІ. Алгоритми здатні виявляти закономірності, які складно помітити людині, наприклад, повторювані моделі злочинів, зв'язки між підозрюваними або передбачати можливі місця наступних правопорушень. Такі інструменти дозволяють журналістам підготувати більш глибокі аналітичні матеріали, порівнювати статистику за різні періоди, виявляти тренди та оцінювати ефективність правоохоронної діяльності. Крім того, ШІ може допомагати у верифікації фактів, автоматично перевіряючи дані з кількох джерел і позначаючи потенційно неправдиву або сумнівну інформацію.

Проте використання ШІ у кримінальній журналістиці несе й серйозні ризики помилок. Алгоритми можуть неправильно інтерпретувати дані або формувати упереджені висновки через неточності у навчальних масивах. Наприклад, якщо база даних містить нерівномірну або частково некоректну інформацію про кримінальні справи, алгоритм може створити хибні зв'язки між людьми або подіями. Такі помилки не лише шкодять репутації медіа, а й можуть порушувати права окремих осіб, спровокувати паніку чи стати джерелом маніпуляцій.

Ще одним важливим викликом є етична відповідальність журналістів. Незважаючи на те, що ШІ може виконувати аналітичну роботу, остаточне рішення щодо публікації матеріалу повинно залишатися за людиною. Журналіст зобов'язаний оцінювати достовірність інформації, розуміти можливі наслідки її поширення та враховувати права та безпеку людей, про яких йде мова. У кримінальній журналістиці це особливо критично, адже

публікація неперевіреної інформації може вплинути на хід розслідування, об'єктивність судових процесів або безпеку громадян.

У практичній площині застосування ШІ в кримінальних матеріалах в Україні та світі включає кілька напрямів:

- Моніторинг соціальних мереж та онлайн-платформ для виявлення потенційних загроз, аналізу настроїв громадськості або поширення дезінформації.

- Автоматичне сортування і класифікація судових та поліцейських документів, що дозволяє швидко знаходити потрібні дані для журналістських розслідувань.

- Виявлення закономірностей та зв'язків між кримінальними справами, підозрюваними або територіями, що дозволяє готувати аналітичні матеріали і прогнози.

- Підтримка фактчекінгу, тобто перевірки точності інформації, яка надходить із різних джерел.

Водночас журналісти повинні дотримуватися людиноцентричного підходу: алгоритми - це інструмент, а не заміна професіонала. Тільки поєднання автоматизованого аналізу та професійного журналістського судження забезпечує якість і етичність матеріалу. ШІ допомагає швидше працювати з інформацією, але відповідальність за публікацію і за наслідки її поширення залишається за людиною.

Підсумовуючи, можна зазначити, що штучний інтелект відкриває кримінальній журналістиці нові горизонти. Він підвищує ефективність збору та аналізу інформації, дозволяє швидко реагувати на події та глибше розуміти закономірності злочинності. Проте застосування ШІ завжди має супроводжуватися контролем з боку журналіста, дотриманням етичних норм і критичним підходом до отриманих результатів. Лише такий баланс забезпечує достовірність матеріалів, безпеку громадян і збереження довіри аудиторії, яка залишається ключовим ресурсом у кримінальній журналістиці.

Література

1. Кисельов А.О. Особливості здійснення кримінального аналізу на прикладі складання аналітичного звіту (за матеріалами УКА ГУНП в Дніпропетровській області). Бюлетень з обміну досвідом роботи №228/2021. РВВ ДНДІ. К., 2021, с. 63-67.
2. Струков В.М. Інструментальні інтелектуальні платформи для кримінального аналізу. Право і безпека. 2021. № 4 (83). С. 64–79.
3. Черевко К.О. Штучний інтелект як інструмент протидії злочинності. Вісник Кримінологічної асоціації України 2023. С. 124-133

Науковий керівник: Літвінчук Ірина Сергіївна - канд.юрид.н., асистент кафедри журналістики Національного університету «Одеська юридична академія»